

Jaarverslag IVN Noord-Kennemerland 2023

1. Inleiding

Na de voorafgaande jaren waarin de activiteiten van onze afdeling deels werden belemmerd door de coronapandemie, was daarvan in 2023 gelukkig geen sprake meer. Er werden dan ook weer een groot aantal wandelexcursies georganiseerd; veel daarvan op reguliere maandelijkse basis, andere ad hoc. De Scholenwerkgroep was zeer actief en ontving samen met de Strandwerkgroep ongeveer 130 schoolklassen in Parnassia. In de planning en de beschikbaarheid van vrijwilligers die deze natuurlessen begeleiden begon het wel wat te piepen en te kraken. Ook de aanvragen voor les- en begeleidingsactiviteiten door de Mussenwerkgroep in Alkmaar e.o. overtroffen de capaciteit van de werkgroep. Gelukkig hebben beide werkgroepen versterking gekregen van enkele in oktober afgestudeerde natuurgidsen. Het is natuurlijk heel positief dat er zoveel vraag is naar natuuronderwijs vanuit onderwijs- en andere instellingen. Maar we zijn en blijven afhankelijk van het enthousiasme en de beschikbaarheid van vrijwilligers die dit onderwijs vorm en inhoud kunnen en willen geven.

Ook andere activiteiten waren succesvol, zoals de Vlinderdag en de Paddenstoelendag die werden georganiseerd in samenwerking met PWN bij de Schaapskooi in Bergen. Ook Parnassia was op zondag regelmatig open voor het publiek, onder andere in het kader van de Open Monumentendagen. Hoewel het aantal bezoekers niet groot was, proberen we dit toch door te zetten om er hopelijk meer 'loop' in te krijgen.

De in 2022 gestarte Natuurgidsenopleiding kon in oktober 2023 worden afgesloten met de uitreiking van een diploma Natuurgids aan 16 cursisten.

De werkgroep IVN Routes-App ondervond helaas nogal hinder van de landelijke overgang naar een nieuwe app-structuur, een proces dat niet geheel vlekkeloos verliep. Toch werd begin 2023 de Stinzenplantenroute in de Alkmaarderhout 'ten doop gehouden' en aan andere routes werd intensief gewerkt. Ook aan de ICT en de website is dit jaar hard gewerkt. Verschillende procedures worden beschreven en vastgelegd zodat de overdracht ervan beter verloopt als functies wisselen. Na de (landelijke) overgang naar een nieuwe webomgeving (Wordpress) is door onze webmasters hard gewerkt om de website klantvriendelijker en inzichtelijker in te richten. Voor actuele informatie zijn we natuurlijk deels ook afhankelijk van de aanlevering daarvan door werkgroepcoördinatoren.

Helaas bereikte ons in april het droeve bericht van het overlijden van Ayke Smook. Ayke heeft zich voor de vereniging ingezet, ondermeer als bestuurslid. Ook Rob van 't Wout zullen we missen als betrokken IVN-lid, hij overleed na een langdurige ziekte. Rob heeft veel voor ons betekend als inspirerend natuurgids.

In 2023 waren weer enkele leden langdurig lid van onze vereniging. Auke Burrie had een 40-jarig jubileum. Hij was vooral actief in de Vogelwerkgroep. Tine Kalverboer en Joop en Truus Ettema waren 25 jaar lid. Tine is nog steeds actief bij de publieksdagen en organiseert mede het jaarlijkse IVN-weekend. Truus is al jaren actief in de Hortus en bij de strandwerkgroep. Joop is heel wat keren de zee in gegaan om bij het korren het net uit te

zetten of aan de bak de vangst te laten zien aan enthousiaste kinderen (en volwassenen). Truus en Joop dragen ook altijd bij aan de Natuurgidsenopleiding.

Het weer was ons niet altijd gunstig gezind. Vroeg in het jaar was het zo nat dat de al uitgestelde plantdag van het vierde Tiny Forest bij de Vroonermeerschool opnieuw moest worden uitgesteld. Ook in november was er vanwege de vele regen geen plantdag. Dat natte weer zorgde er ook voor dat in december ons gebouwtje Parnassia wegens de hoge grondwaterstand onbereikbaar werd. Voor de nieuwjaarsbijeenkomst 2024 met de KNNV moesten we dan ook uitwijken, maar werden gastvrij ontvangen in het Zeehuis van NIVON (Bergen aan Zee).

Evenals in 2022 werd een subsidieaanvraag bij het Betrekken bij Groenfonds van de provincie Noord-Holland gehonoreerd. In 2023 ontvingen we een bijdrage voor het renoveren van de heemtuin in het Parnassiapark. Het hekwerk is gerepareerd en voor een deel vernieuwd, terwijl in het kalkrijke deel het schelpenpad is hersteld. Tevens konden een aantal gebiedseigen planten worden aangeschaft voor zowel het kalkrijke alsook het kalkarme deel. Wat het effect van de hoge waterstand in de winter 2023-2024 op de heemtuin zal zijn, is nog niet te voorspellen.

Als bestuur zijn we onze leden zeer erkentelijk voor hun grote bijdrage aan de doelstelling van onze vereniging: mensen in contact brengen met de natuur met als doel een groenere toekomst.

2. Bestuursactiviteiten

Het bestuur kwam in het afgelopen jaar om de zes tot acht weken bij elkaar. Na de moeizame zoektocht in het voorafgaande jaar naar een opvolger voor Willem Bastiaanse als penningmeester, verkeerden we begin 2023 in de gelukkige omstandigheid dat Heleen Dekhuijzen zich had aangemeld voor deze belangrijke bestuursfunctie. Willem is tot de formele overdracht tijdens de ALV in april nog intensief betrokken geweest om de overdracht vlekkeloos te laten verlopen. Hiervoor is het bestuur Willem zeer erkentelijk.

Onze speciale aandacht ging uit naar PR en communicatie om onze activiteiten onder aandacht van verschillende doelgroepen te brengen. Nu hebben we over belangstelling voor onze activiteiten niet te klagen, denk aan de succesvolle publieksdagen met honderden bezoekers, de vele schoolklassen die een natuurles krijgen en de honderden deelnemers aan excursies. Toch blijft het zoeken naar de juiste kanalen waarlangs je bepaalde doelgroepen zou willen bereiken, onder andere jongeren. De werkgroep PR en communicatie onder leiding van Arjen Geerling blijft dan ook actief.

Verder hebben onder andere de volgende onderwerpen op de bestuursagenda gestaan: ICT-organisatie en -voorzieningen, het overleg met de gemeente Bergen over de (nuts)voorzieningen van Parnassia, de verbetering van het bestuursarchief, het cursus- en scholingsprogramma, de updates van de VOG's van natuurgidsen, de relatie met de landelijke IVN-organisatie en het faciliteren van de werkgroepen.

We participeerden in het regionale overleg van de besturen van de IVN-afdeling Noord-Holland, georganiseerd door de vrijwilligersconsulent IVN-NH. Deze bijeenkomsten vinden viermaal per jaar plaats, driemaal online, eenmaal fysiek. In 2023 was IVN-NKL gastheer in Parnassia; de vertegenwoordigers konden voorafgaand aan de vergadering deelnemen aan een wandelexcursie door Bergen aan Zee en het aangrenzend duingebied. Er is altijd eerst een 'rondje langs de velden' waarin de deelnemers informatie delen over de activiteiten van hun afdeling of een vraag kunnen opwerpen. Voorts wordt de agenda van de Landelijke Raad - het orgaan binnen de nieuwe vereniging 1-IVN waar de afdelingen een belangrijke stem hebben - besproken. Dat geeft mogelijkheden voor inbreng in de vergadering van de Landelijke Raad door de vertegenwoordiger van IVN Noord-Holland. Belangrijke onderwerpen zijn de afstemming van de landelijke IVN-organisatie met de belangen en wensen van de afdelingen en het beleid op langere termijn. Vanaf medio 2023 vertegenwoordigt Foppe de Haan, lid van onze afdeling, de regio Noord-Holland in de Landelijke Raad.

Het jaarlijks overleg met het bestuur van de KNNV Alkmaar-Den Helder vond plaats in november. Belangrijk punt op de agenda was ons gezamenlijke magazine Blad. De kwaliteit van Blad wordt binnen en buiten de verenigingen zeer gewaardeerd en is een belangrijk 'uithangbord' voor beide verenigingen. De kosten van productie en verzending zijn echter hoog in relatie tot de inkomsten van de verenigingen. De zoektocht naar kostenbesparing is begonnen met een kleine reductie van het aantal pagina's per uitgave, maar ook de bezorgkosten zouden gereduceerd moeten worden. We blijven samenwerken in het kader van de succesvolle Lezex-lezingen en op het gebied van cursussen.

3. De werkgroepen

De werkgroepen zijn in 2023 weer volop actief geweest. Hier volgt een overzicht van de activiteiten.

3.1 Werkgroep Natuur- en Cultuurwandeling Bergen aan Zee

De werkgroep heeft dit jaar mooie en gezellige wandelingen gemaakt met nieuwsgierige, blijde en enthousiaste deelnemers.

Qua aantallen deelnemers was het iets minder dan vorig jaar. Dat kwam omdat de maanden maart, april en mei wat tegen vielen en we ook niet boven de tien deelnemers per wandeling zijn uitgekomen. Dit jaar is er geëxperimenteerd met een groep die op eigen verzoek op een ander tijdstip wilde wandelen. Hoe zich dat verder gaat ontwikkelen, zullen we zien. In juli kwam een aanvraag binnen van een groep van dertig tot veertig personen. Dit riep de vraag op: hoe om te gaan met dergelijke grote groepen?

Wij zijn blij met Marina Muste – afgestudeerd natuurgids - die zich heeft aangemeld als gids voor onze wandelingen. Ondertussen is een lid van de werkgroep zich aan het bekwamen in de wereld van de paddenstoelen. Dat is een welkome aanvulling op de deskundigheid van onze groep omdat we op onze wandeling veel paddenstoelen tegenkomen. De financiën van de werkgroep zijn goed op orde. Al met al heeft onze werkgroep met een goed gevoel het jaar afgesloten.

3.2 Werkgroep IVN Routes App

Het jaar 2023 stond grotendeels in het teken van de overgang naar een volledig nieuw app-route-systeem, dat nu onderdeel uitmaakt van de applicatie voor de IVN-website. Het vervangen was nodig vanwege het feit dat de applicatiebouwer van de oude app niet kon voldoen aan de huidige technische eisen die Google en Apple op dit gebied stellen. De landelijke IVN-organisatie moest halsoverkop op zoek naar een nieuwe applicatiebouwer en is daar gelukkig in geslaagd, maar het resultaat is nog niet op het gewenste niveau. Gedurende het hele jaar hebben we de ontwikkelingen gevolgd. In tussentijd heeft de werkgroep zich bekwamd in de software van het nieuwe systeem en zijn vrijwel alle routes overgezet. Door deze ontwikkelingen kon de werkgroep jammer genoeg geen medewerking verlenen aan verzoeken uit de NGO om mee te werken aan eindopdrachten. Op 10 maart is de Stinzenplanten-route in de Alkmaarderhout gelanceerd, een maand later gevolgd door een lijvig artikel over deze route in het Noordhollands Dagblad. Jammer genoeg paste de promotie van deze route slecht in het schema van Blad, waardoor er pas in het voorjaar van 2024 aandacht aan kan worden geschonken. Aan het eind van het jaar is de conceptversie van een app-route door de Wimmenummerduinen op het nieuwe app-systeem gezet. Wij hopen dat in 2024 het nieuwe systeem uit de kinderziekten raakt en er landelijk veel promotie gemaakt gaat worden.

3.3. Werkgroep Dijk en Waard

De werkgroep Dijk en Waard heeft een grote diversiteit aan activiteiten:

- De werkgroep heeft in 2023 verschillende wandelingen georganiseerd (12). Het betrof wandelingen in het Park van Luna, Geestmerloo, Geestmerambacht en Waarderhout.
- Er zijn lezingen (tuinvogels, paddenstoelen e.d.) gehouden voor de 'Senioren in Beweging' en verschillende andere organisaties.
- Met Langedijk for Global Goals (L4GG) is samengewerkt bij de uitvoering van de Nacht van de Nacht.
- Al vele jaren worden vogeltellingen voor Sovon gedaan door de werkgroep. Zo werd in 2023 weer meegewerkt aan de MUS-telling (Meetnet Urbane soorten, 3 x per jaar) in 3 telgebieden en aan de midwintertelling voor watervogels in het Park van Luna.
- De werkgroep is betrokken bij inspraak rond de ontwikkelingen in het Oosterdelgebied.
- De vier musea in onze regio (Broekerveiling, Poldermuseum, Schermer Molens en Kaasmuseum) ondersteunen we met natuurkennis bij de ontwikkeling van wandelingen vanuit elk van deze musea.
- Namens IVN-NKL zijn twee leden van onze werkgroep bezig met het opzetten van een 'groen netwerk' in de gemeente Dijk en Waard. De bedoeling is dat allerlei instanties die zich bezighouden met natuur en duurzaamheid zich verenigen en gesprekspartner zijn voor de gemeente bij ontwikkelingen op dat gebied.
- Net als andere jaren is de 'natuurvitrine' in de bibliotheek in Heerhugowaard weer up-to-date gehouden.

3.4 Redactie Blad

In 2023 verschenen de nummers 72 (maart), 73 (juni), 74 (september) en 75 (december). Het is een uitgave van KNNV-afdeling Alkmaar-Den Helder en IVN Noord-Kennemerland. De oplage is 750 exemplaren. Een exemplaar van Blad kost ongeveer € 1,50.

Door de inhoud en uitstekende vormgeving is Blad een aantrekkelijk visitekaartje voor onze vereniging. Vaste rubrieken zijn 'Gemeen' en 'Alledaagse vlinders', beide verzorgd door Ruud Costers. Met ingang van nummer 74 is daar een rubriek bij gekomen: 'Herkennen', verzorgd door Peter Boer. Met ingang van nummer 75 zijn de voorzitters van beide verenigingen ook actief. Zij vertellen iets over de vereniging of bieden een column aan. Gaandeweg het jaar is het aanbod van artikelen vanuit de hoek van IVN-NKL groter geworden.

3.5 Strandwerkgroep

Het jaar 2023 was een druk jaar met 7-maandelijkse kor-activiteiten, 5 jutwandelingen en 33 excursies voor groepen met name schoolklassen. Tijdens de maandelijkse activiteiten hadden we zo'n 300 bezoekers terwijl de groepsactiviteiten ruim 700 bezoekers genereerden.

De vangsten tijdens het korren lopen in het algemeen wat terug door de omstandigheden van de zee. Op het strand werd door leden van de strandwerkgroep onder meer veel levende en dode zeepaardjes gevonden en voor het eerst eitjes van de zeekat. Daarnaast spoelden ook dode alken aan die vermoeid waren geraakt tijdens de trek over de Noordzee. De bovenste oppervlakte van de Noordzee was namelijk te warm voor de kleine visjes die alken nodig hebben voor het foerageren onderweg. Die visjes zwommen wat dieper in kouder water en te diep voor de alken waardoor ze uitgeput en uitgehongerd raakten.

Vanuit de Natuurgidsenopleiding is een aantal extra gidsen lid geworden. Dit is een welkome aanvulling voor de werkgroep. Ondanks die toevoeging is er nog steeds behoefte aan vrijwilligers die op weekdagen beschikbaar kunnen zijn. Ze hoeven niet in het bezit te zijn van een natuurgidsendiploma of lid te zijn van het IVN. Ken je of ben je zo iemand: bel de werkgroepcoördinator Johan Eilering 06 57880486.

Als afsluiting van het jaar kwam de werkgroep eind 2023 bij elkaar voor een gezellig samenzijn in Bobby's Pancake in Egmond aan Zee.

3.6 Scholenwerkgroep

Het jaar 2023 is een goed en druk jaar geweest voor de Scholenwerkgroep. In totaal hebben 123 klassen een natuuractiviteit gevolgd (dit is inclusief de klassen die kwamen korren via de Strandwerkgroep). Dit is een stijging van maar liefst twintig klassen! In totaal heeft de werkgroep 37 groepen uit de gemeente Bergen ontvangen, verdeeld over 28 scholen uit Bergen en negen uit de Egmondse. Dit is te vergelijken met het jaar 2022. Daarnaast hebben twaalf groepen uit de gemeente deelgenomen aan de activiteit Korren.

Uit Heerhugowaard kwamen 23 groepen langs, dit is bijna een verdubbeling t.o.v. vorig jaar. Uit Alkmaar kwamen 21 groepen langs, uit Heiloo zes en uit Castricum twee. De werkgroep heeft samen met de Strandwerkgroep twee grote projecten gedraaid: een schoolreis van groep 6 en 7 uit Venhuizen (80 kinderen), waarbij de kinderen de activiteiten Strand en Zee, Kriebelbeestjes en Korren volgden. En een schoolreis van een hele school uit Bergen, waarbij de werkgroepen de kinderen Kriebelbeestjes en Korren konden aanbieden. Dit jaar heeft de werkgroep een nieuwe activiteit ontwikkeld voor kleuters: 'Natuur in de winter'. Aan de hand van dieren en bomen die in het Parnasiapark voorkomen ontdekken de kinderen hoe o.a. kikkers, konijnen, mollen, vleermuizen en bomen de winter overleven.

Meerdere stagiaires van de Natuurgidsenopleiding hebben in de eerste helft van het jaar hun snuffelstage of dieptestage bij de Scholenwerkgroep afgerond. Het heeft de werkgroep een prachtige nieuwe activiteit voor de bovenbouw opgeleverd: 'Ik zie ik zie wat jij niet ziet', een activiteit over camouflage, mimicry en biotechniek. In december hebben wethouders van Bergen een les bijgewoond over uilen, om zo kennis te maken met het IVN-NKL en de wijze waarop de scholenwerkgroep werkt. Beide wethouders waren zeer enthousiast over hetgeen ze zagen.

3.7 Westert en de Bleek, Wimmenummerduinen, Egmonderhout en overige wandelingen

Westert en de Bleek

In de maanden mei t/m augustus 2023 zijn er vier wandelingen geweest van 19.00-21.00 uur op de laatste woensdagavond van de maand in het duingebied van Egmond-Binnen.

Voor deze wandelingen, waaraan maximaal twaalf personen mogen deelnemen, is aanmelding verplicht.

Publiciteit hierover heeft via de website en in de regionale kranten plaats gevonden.

In totaal zijn de gidsen met veertig deelnemers op pad geweest.

Wimmenummerduinen

De wandelingen vonden plaats in het duingebied ten noorden van Egmond aan Zee en Egmond aan den Hoef. Een gedeelte van het gebied is van 1 maart t/m 1 juli broedgebied. Tijdens de twaalf gehouden wandelingen van januari t/m december zijn in totaal 87 personen mee geweest inclusief de stagiaires en IVN-ers. Er waren meer dan 65 betalende wandelaars. Ons is bekend dat een van de vaste wandelaars lid is geworden van IVN-NKL. Er werd standaard met twee gidsen gelopen, waarbij elke maand een verschillend tweetal de honneurs waarnam. In het laatste gedeelte van 2023 hebben drie gidsen de wandelingen afgewisseld. Onze meest ervaren gids Marjo Olbers had jammer genoeg een ongeluk gehad (beenbreuk) en is nu nog steeds herstellende. Het voorlopen werd zo mogelijk door alle gidsen gedaan. De gidsen vroegen voorafgaand aan de wandelingen zo veel mogelijk waar de deelnemers hun informatie vandaan hadden. Uit de gevraagde informatie is gebleken dat de bekendmakingen hun nut hebben bewezen.

In dit jaar heeft de werkgroep IVN-Routes App – waarvan drie gidsen van deze werkgroep deel uitmaken - een wandeling uitgezet in de Wimmenummerduinen. Deze is al online beschikbaar. Er wordt nog nagedacht over een adequate lancering. Zie voor de route de link: <https://www.ivn.nl/afdeling/noord-kennemerland/natuurroutes/wimmenummerduinenroute/>

Egmonderhout

De wandeling Egmonderhout vindt elke tweede zondag van de maand plaats; deelnemers moeten zich van tevoren aanmelden. Het aantal deelnemers is wisselend. Mensen kunnen ook een aanvraag doen voor deze excursie op een andere dag van de week. Na de storm Poly, met veel schade in het park, is er een klas van het Groencollege Vonk (uit Hoorn) geweest waaraan John Scheepe heeft verteld over de gevolgen van de schade en hoe daarmee door de terreinbeheerders kan worden omgegaan.

Overige wandelingen

Naast eerdergenoemde wandelingen worden maandelijks wandelingen met gids ook gehouden in het Heilooërbos, Rekerhout en bij de Schaapskooi.

3.8 Mussenwerk

Hoe werkt het bij Mussenwerk? De werkgroep gaat en staat voor natuurbeleving in de directe woon- en leefomgeving en is de spil in de buurt als het gaat om natuuractiviteiten in de wijk, op school, in het verzorgingshuis of in het buurthuis. Voor scholen worden buitenactiviteiten georganiseerd die onder schooltijd maar ook na schooltijd plaatsvinden en dit wordt afgewisseld met binnenactiviteiten zoals nestkastjes timmeren, dennenappels vullen met vet en zaad, kijken door een microscoop of een trekvogel maken met echte geplakte veren. Een onderdeel van het lesaanbod heet 'Speurneuzen in de Natuur'; nieuwsgierig naar de natuurjuweeltjes in de buurt waar kinderen zich over kunnen verwonderen en verbazen.

Op 24 januari is de Erasmusschool (Alkmaar) bezocht met als activiteit voor zestien kinderen vogels zoeken met de verrekijker en dennenappels vullen met vet en zaad. In januari en februari is op elf kinderdagverblijven en een peuterspeelzaal lesgegeven rond het thema 'Vogels in de winter'; ook is er weer met de verrekijker gezocht naar vogels en nesten in bomen en voor de vogels hebben we voer samengesteld. In de maand maart zijn elf kinderdagverblijven van 'Klein Alkmaar' en een Peuterspeelzaal in Alkmaar voorzien van veertig liter moestuin bio-aarde en zaadjes voor de moestuinbakken. Op 15 maart hebben wij op de Sterrenwachter een Boomfeestdag gevierd samen met ANIMO en Soroptimist; dit is een Internationale wereldwijde organisatie van vrouwen die zich inzet voor de verbetering van de levens en positie van vrouwen en meisjes. Hierop aansluitend is een bomenles voor groepen 6, 7 en 8 in de Rekerhout gegeven en ter afsluiting is met microscopen gekeken naar blad, zaden en insecten. Op 22 maart vond de 'Inspiratiemiddag: 'Gezond én lekker naar Buiten' in de Gasfabriek te Alkmaar plaats. De doelgroep bestond uit leerkrachten werkzaam in de gemeente Alkmaar. De werkgroep heeft voor de leerkrachten (negentien deelnemers) de workshop 'Natuurbeleving op het schoolplein' gegeven. Op 24 en 31 mei werd de workshop 'Voorjaarsverschijnselen' gehouden voor leerkrachten om handreikingen te geven waardoor zij zelfstandig in staat zijn de les aan hun klas/groep te geven. Van 20 maart t/m 6 juni zijn in het kader van 'Speurneuzen' de scholen DURF en Jules Verne in Alkmaar bezocht; op 29 juni is op de Vroonermeerschool in Alkmaar lesgegeven aan drie groepen (totaal 52 kinderen) met als thema 'de mol'; een les buiten met vier verschillende items o.a. kriebelbeestjes in de grond, insecten, waterbeestjes en zaadbommetjes maken. Van 9 oktober t/m 5 december heeft de werkgroep als onderdeel van 'Speurneuzen' de scholen DURF in Alkmaar en Overhael in Driehuizen bezocht.

3.9 Werkgroep Natuurkoffer

In 2023 kwamen de activiteiten van de werkgroep Natuurkoffer weer op gang; na de coronajaren kwam de werkgroep eindelijk weer in rustiger vaarwater terecht; nog niet op volle sterkte maar dat zal zich in de loop van de tijd wel weer voegen zoals we dat in de voorafgaande jaren hebben kunnen ervaren. Vier zorginstellingen - waarvan twee in Heerhugowaard en twee in Bergen - hebben gebruikt gemaakt van het 'vierseizoenen' abonnement waarmee de werkgroep zorginstellingen met vier koffers verdeeld over een heel jaar bezoekt. Verder is de werkgroep samen met mantelzorgers op bezoek geweest in een buurthuis te Heiloo voor een aparte Natuurkoffer gericht op licht dementerenden.

Bijzonder is het om te ervaren dat met weinig materiaal en middelen zoveel mensen verwonderd kunnen raken. De afgelopen maanden is de werkgroep regelmatig de regio in getrokken om de Natuurkoffer te presenteren. Deze keer waren dat presentaties voor een groep mensen die door hun lichamelijke beperking aan een rolstoel gekluisterd zijn en om die reden moeilijk zelfstandig naar buiten, de tuin of de natuur in kunnen. Opvallend is dat deze oudere generatie de 'natuur' niet beleeft als ontspanning maar om van te leven; bijvoorbeeld kippen zijn geen troeteldieren om mee rond te sjouwen maar om op te eten. Natuurlijk genieten de mensen van de door ons meegebrachte, foto's van lammetjes in de wei, koeien en paarden en tulpenvelden maar de beleving is op een ander niveau.

Om goed te beginnen zijn wij ruim van tevoren aanwezig om de ruimte in te richten naar thema en actualiteit. Belangrijk is dat natuurgidsen tijdens de presentatie niet alleen informatie geven over bijvoorbeeld specifieke vogelgeluiden en planten maar dat de mensen ook zelf aan het woord zijn en hun verhaal kunnen houden over hun kindertijd of hun latere werkzame leven. In dit geval hebben we het over mensen die goed 'bij de tijd' zijn, maar de groep licht dementerende mensen - waar de natuurkoffer als eerste voor werd ontwikkeld - heeft een heel andere benadering nodig. Vooraf overleggen we met de activiteitenbegeleiders en stellen voor dat de groep mensen die deelnemen aan de presentatie niet al te groot is (maximaal twaalf personen). De locatie is ook belangrijk; we zoeken een besloten ruimte, bijvoorbeeld een huiskamer waar zo min mogelijk verstoring zal zijn en waar de mensen zich veilig voelen.

Voordat de mensen terugkomen van hun 'siësta' staat de cd met vogelgeluiden aan. De verwondering is groot; Men vraagt zich af waar de 'vogeltjes' zitten. Er ontstaat een opleving! Met een kopje thee of koffie en wat lekkernijen worden de mensen ontvangen en welkom geheten. Tijdens de ontvangst kan de gids een gesprekje aangaan door middel van de materialen die op tafel staan. Door landschapsfoto's of bekende gebouwen uit eigen omgeving te laten zien, kunnen mensen herinneringen ophalen. Een tussenactiviteit kan zijn pinda's rijgen in de winter of bolletjes planten in het voorjaar. Als afsluiting zijn er films op DVD over de verschillende seizoenen beschikbaar die de mensen mee terugnemen in de tijd; bijvoorbeeld een film over 'Een reisje met de trein naar het strand' of 'Schaatsend door het landschap'. Alle emoties die daarmee vrijkomen, ook de negatieve, verdrietige momenten zijn goede emoties.

Inhoud Natuurkoffer :

Standaard zijn in de Natuurkoffer foto's van verschillende seizoenen en locaties uit de regio aanwezig; dit zijn duidelijk herkenbare ankerpunten die bij de mensen herinneringen op kunnen roepen. Verder bestaat de Natuurkoffer o.a. uit de volgende elementen: een mooi kleed om de tafel feestelijk te dekken, een vaas met bloemen, films over de seizoenen, boeken met liedjes en rijmpjes en oude ambachten, wat lekkers voor bij de koffie/thee en voor het kijken naar de film.

3.10 Heemtuinen Parnassia en Kruidentuin Rekerhout

Vrijwilligers hebben dit jaar zoals gebruikelijk het onderhoud verricht aan de heemtuinen Parnassia (Bergen aan Zee) en de Kruidentuin Rekerhout (Alkmaar).

Heemtuin Parnassia

De werkgroep bestaat uit 10 enthousiastelingen die regelmatig meedoen met de activiteiten in de tuin, zoals snoeien (vooral bramen), inventariseren en maaien. De Japanse duizendknoop blijven we te lijf te gaan door ze uit te graven. Bij het maaien hanteren we de zeis om het riet uit de vijver te halen. Voor het maaien mag de werkgroep jaarlijks de maaibalk van Landschap Noord-Holland lenen.

Het Betrekken bij Groenfonds van de provincie Noord-Holland kende - na een goed onderbouwde aanvraag - een subsidie toe voor renovatie van het hek rondom het gebouwtje Parnassia, herstel van het schelpenpad en voor de aankoop van nieuwe inheemse planten. Omdat de kalkarme en kalkrijke delen in de tuin door elkaar zijn gaan lopen (overall pH 6) hebben we advies gevraagd aan de contactpersoon van Landschap Noord-Holland, hoe de balans eventueel te herstellen is. We gaan daar een plan van aanpak voor maken.

Om de overlast van honden tegen te gaan zijn in de heemtuin bordjes met 'verboden voor honden' opgehangen en dat lijkt goed te werken. Er is geen hondenpoep meer gesignaleerd. Het schapenhek is waar nodig versterkt met de paaltjes van ons oude Kabouterpad.

De wateroverlast door de vele regen en het hierdoor ontstane hoge grondwaterpeil heeft ons aan het denken gezet; in de toekomst zal dit vaker voorkomen en hiermee moet rekening worden gehouden. Dit jaar zijn er door omstandigheden geen rondleidingen door de tuin geweest.

Heemtuin Kruidentuin Rekerhout

Voor de Kruidentuin was 2023 een jaar met verschillende gezichten, via een koud en daarna droog voorjaar naar een matige zomer, gevolgd door een kletsnat najaar. Sommige soorten hadden zichtbaar te lijden van de droogte en andere kregen het moeilijk in de natte omstandigheden, maar al met al hebben we ze toch redelijk in leven kunnen houden.

In 38 dagdelen, aangevuld met vrijwilligers van NL-Doet en de Natuurwerkdag heeft de werkgroep bestaande uit twintig vrijwilligers de tuin redelijk goed op orde kunnen houden, hoewel het heermoes een plaag blijft. De nieuw aangeplante haagjes ter vervanging van de buxushaagjes zijn goed aangeslagen, maar vragen wel het nodige onderhoud. In november heeft de werkgroep nog wat inboetplanten in de grond gezet. Het Rozenvak heeft dit jaar van een kleine groep extra aandacht gekregen wat in 2024 zijn vervolg krijgt.

Ook de vroegere groenvoorziening van de gemeente (nu 072) levert volgens de afspraken een bijdrage aan het onderhoud o.a. in de vorm van snoei van de beuken -en elzenhagen. De nieuw aangeschafte bosmaaier is een aanwinst voor het bijhouden van de snel verwilderende borders grenzend aan onze tuin. Tevens hebben we voor het bestrijden van taaie grassen tussen de stenen van de 'dierenriem' een brander te leen.

Een groepje vrijwilligers heeft in samenwerking met de webmaster van het IVN een website gebouwd die inmiddels functioneel is. In mei heeft een drietal vrijwilligers in samenwerking met docenten van het Clusius College (nu VONK geheten) een aantal klassen ontvangen om de leerlingen te laten zien dat dit soort tuinen bestaansrecht heeft en een specifieke benadering vereist. Bij de evaluatie kwam het Clusiusteam tot de conclusie dat, gegeven hun eigen tuin naast het schoolgebouw, het bezoek en de gedane arbeid toch niet zo heel veel toevoegden aan hun lesstof en dat ze van verdere samenwerking afzagen.

Veel bezoekers hebben in de loop van het jaar van de tuin kunnen genieten, waarbij het in het kader van educatie onze taak is om de informatie over de planten via naambordjes en QR-codes actueel te houden.

Het gezellige en educatieve uitje van de vrijwilligers van de verschillende tuinen in Alkmaar leverde weer informatie en nieuwe ideeën op. Al met al kijken we met voldoening terug op 2023 en gaan vol goede moed in 2024 weer aan de gang!

3.11 ICT-werkgroep

In 2023 hebben de webmasters (Pieter en Henk) de 'fijne kneepjes van het vak' in het werken met WordPress zich verder eigen gemaakt; het systeem waarmee onze activiteiten, nieuwsberichten en andere pagina's worden opgemaakt en gepubliceerd op onze website. Berichten zoals informatie over nieuwe wandelingen van de werkgroepen en nieuwsberichten worden maandelijks gepubliceerd. De werkgroep Kruidentuin Rekerhout heeft een plek gekregen op de website. En ook dit jaar zijn een aantal lezenswaardige natuurblogs op de

website verschenen (eindredactie Joke). Afspraken zijn gemaakt met de werkgroep IVN-Routes app over hoe zij WordPress gebruiken om de routes te maken (Piet vertegenwoordigt de App-werkgroep in de ICT-werkgroep). In 2023 is de ICT-werkgroep voor overleg drie keer bij elkaar geweest. Korte verslagen daarvan zijn vastgelegd op Ons.ivn.nl. Daar worden afspraken, werkwijzen, nuttige weetjes en andere (beheer)documentatie door de ICT-werkgroep vastgelegd.

Naast werkzaamheden voor de website is verder (klein)onderhoud gepleegd op de laptops van de Scholenwerkgroep, de Synology-server en zijn een aantal filmpjes beschikbaar gemaakt. Met Emmeline van 'Boekingscholen' is een bezoek gebracht aan IVN West-Friesland om te kijken of de werkwijze en systemen die zij gebruiken bij de administratie voor ons ook bruikbaar zouden kunnen zijn. Dat bleek niet het geval te zijn. Tot slot is het aantal onder ons beheer vallende @ivnnkl.nl e-mailadressen gegroeid. Bijvoorbeeld omdat contactadressen veranderd zijn van persoonlijke privé e-mailadressen naar @ivnnkl.nl adressen.

3.12 Publieksactiviteiten

Vlinderdag

Op zondag 2 juli vond de samen met PWN georganiseerde Vlinderdag plaats bij de Schaapskooi in Bergen. Het was een mooie winderige dag; de tenten met daarin de spullen moesten goed vastgezet worden. Veel ouders met jonge kinderen kwamen aan de knutselactiviteiten meedoen. De Nachtvindersshow was ook dit jaar weer een groot succes. Er werden drie excursies gegeven waar veel belangstelling voor was. In totaal waren er ongeveer 300 bezoekers. Kort samengevat: het was een heel gezellig dag met tevreden bezoekers, kraamhouders, IVN-vrijwilligers en PWN medewerkers.

Open Monumentendag

Op 10 september vond de Open Monumentendag plaats bij Parnassia. Het was prachtig strandweer en daardoor kwamen er waarschijnlijk niet zo veel bezoekers; ongeveer twintig mensen kwamen het gebouwtje en de heemtuin bekijken of liepen mee met de excursie door het park. Er werden gedichten voorgedragen, o.a. een gedicht over Parnassia.

Paddenstoelendag

Op 15 oktober vond in samenwerking met PWN de Paddenstoelendag bij de Schaapskooi plaats. Het was een koude, winderige dag met buien. Er werd besloten alle kramen en activiteiten binnen in de stal te zetten. Alleen de heksensoep werd door twee heksen buiten geserveerd uit de heksenketel. Het PWN had een kraam geregeld waar de soep werd gemaakt. De vrijwilligers hadden veel werk aan het gezellig maken van de stal, maar het was de moeite waard. Ook nu waren er ruim 300 bezoekers.

Er bestond veel belangstelling voor de knutselactiviteiten zoals vogelhuisjes timmeren en een paddenstoeltje van klei op een tak maken. Zoals altijd trok de Paddenstoelentafel buiten met de boswachter erbij veel kijkers.

Nachtwakerwandelingen

Bij de wisseling van zomer- en wintertijd worden deze wandelingen georganiseerd. De wandeling op 26 maart ging niet door i.v.m. slecht weer. Op 28 oktober werd de wandeling - die om 19.30 uur startte vanaf de Schaapskooi - bezocht door acht volwassenen en twee kinderen. PWN verleende de vergunning om na zonsondergang het bos en de duinen in te gaan. De Schemerschim en Nachtwaker begeleidden deze

wandeling. Het was een mooie ervaring bij volle maan. Na bijna 1,5 uur was men weer terug bij de Schaapskooi voor warme chocomel en koek. Reacties waren divers: 'heel bijzonder, eng, ik zag eerst niets, maar mijn ogen wendden aan het donker, fijn zo weinig prikkels!'

Dauwtrappen

Inmiddels een traditie om op Hemelvaartsdag om 7.00 uur de duinen in te gaan. Ditmaal (18 mei) vertrokken we vanuit ons eigen IVN-gebouwtje, Parnassia. Vijftien deelnemers genoten van een mooie heldere ochtend. De route ging o.a. via het paadje van Praat ten zuiden van Bergen aan Zee en via het terrein van Huize Glorie ten noorden van Bergen aan Zee, weer terug naar het beginpunt. De luidkeels roepende grote bonte specht in een grote grove den aan de Zeeweg was één van de hoogtepunten. Na twee uur wandelen stond er koffie, thee en lekker brood klaar als ontbijt.

Lentefair

Op verzoek van het PWN stond het IVN-NKL op 23 april op het terrein van de Schaapskooi met een kraam over bodemdiertjes. Er was een grote bak met compost waarin gezocht kon worden naar bodemdiertjes en er werd informatie gegeven over zowel de bodemdiertjes als over het IVN-NKL. Er was veel belangstelling; goed voor onze PR.

3.13 Scholing, lezingen en cursussen

Interne scholing

Het IVN-NKL organiseert lezingen en cursussen over allerlei natuuronderwerpen die gewoon interessant zijn voor de leden en tevens aanvullende informatie bieden aan de IVN-natuurguiden voor hun werkzaamheden.

Bomencursus

Na twee keer eerder de bomencursus - gegeven door ons lid Melvin Gischler - te hebben georganiseerd konden we na een stop door corona, dit jaar weer de Bomencursus organiseren. De cursus bestond uit drie theorieavonden en aansluitend drie excursieochtenden. De Bomencursus startte in maart en eindigde eind april. De cursus duikt vrij diep in de materie: de verscheidenheid van soorten, de biologie van bomen, het beheer van bomen door de mens en de herkenning van bomen. We hadden vijftien deelnemers en wederom was deze Bomencursus een groot succes.

Lezing Spinnen.

Omdat een van de onze leden afgestudeerd is op spinnen, hebben we haar (Lineke Barendragt bioloog) gevraagd om een lezing te geven over spinnen. Ze deed dat zeer vaardig op 4 oktober en we konden m.b.v. de geprojecteerde beelden een inzicht krijgen in de fysiologie, soortenrijkdom en gedrag van deze dieren. Er waren vijftien deelnemers.

Lezing Parasitisme

Dirk Barendregt – lid van IVN-NKL en bioloog - is gevraagd om een lezing te geven over parasitisme. Dat heeft hij op 1 november gedaan. Hij weet er veel van en de veertien leden die op de lezing afkwamen, hebben kennis kunnen nemen van dit fenomeen.

Lezing over het houden van bijen

Ten slotte hadden we in december nog een lezing over het houden van bijen door een imker en lid van de Bijenhoudersvereniging in december. Maar helaas hebben we deze lezing moeten verplaatsen naar 2024 omdat het Parnassiapark door de vele regenval onbereikbaar was.

Voor 2024 staat in ieder geval het volgende op stapel: lezing door Dirk Slagter over het herkennen van houtige gewassen in de winter (o.a. bomen). Dit vindt plaats op zaterdag 27 januari in Parnassia en bestaat uit een lezing en excursie in het Park Parnassia. Daarnaast wordt de uitgestelde lezing over het houden van bijen op een nog nader te bepalen datum gehouden.

Lezex

De werkgroep Lezex is een samenwerking tussen IVN-NKL en de KNNV Alkmaar-Den Helder. De werkgroep organiseert lezingen en excursies. De lezingen waren weer van hoge kwaliteit. Het bestuur streeft ernaar dat meer IVN-ers aan de interessante lezingen deelnemen en dat er vanuit onze vereniging meer suggesties komen voor nieuwe lezingen.

Natuurgidsenopleiding 2022-2023

Eind februari 2022, vlak na de zwaarste lockdown tijdens de coronapandemie, startte de Natuurgidsenopleiding met 28 deelnemers en een zestal begeleiders/mentoren. Dat was anderhalf jaar na de oorspronkelijke planning – iedereen had dus veel geduld moeten hebben. In de eerste maanden was ‘afstand houden’ nog het devies en weken we uit naar een ruimere locatie. Volgens de oorspronkelijke planning hebben we de meeste avondbijeenkomsten alsnog in Veldzorg in Langedijk gehouden. De combinatie tussen een theoretische les en een thematisch gerelateerde buitenexcursie is een belangrijk deel van de succesformule van de opleiding. En natuurlijk het weekend op Texel waarin de omgeving, het groepsgevoel en de combinatie van inhoudelijke - en gidsvaardigheden een groot succes vormen.

Helaas vielen al vroeg in het traject wegens veelal persoonlijke redenen een aantal cursisten af. Uiteindelijk konden in oktober 2023 zestien diploma's en een certificaat van deelname aan de afgestudeerde natuurgidsen worden uitgereikt.

De verslagen van de afstudeerprojecten zijn te raadplegen op onze website (<https://www.ivn.nl/afdeling/noord-kennemerland/wat-wij-doen/cursussen/natuurgidsenopleiding/ngo-22-23/>).

Eindproducten die ook landelijk de aandacht hebben getrokken zijn de ‘Stem van de natuur’ en de ‘Natuurkenniskaart’. Middels een fictief interview met een iconische soort in een bepaald natuurgebied kan het belang van die soort, en in bredere zin van dat natuurgebied, onder de aandacht worden gebracht. De Natuurkenniskaart vat via digitale links de kennis en expertise van ‘groene’ organisaties in een bepaalde gemeente gebied samen. Het idee is dat door het samenbrengen van die kennis belanghebbenden beter zijn toegerust om een stem te hebben in het groene beleid van gemeenten en zo een inbreng kunnen hebben bij ontwikkelingsprojecten waarbij natuur en groen een belangrijke rol spelen. In het kader van de inwerkingtreding van de nieuwe Omgevingswet – die meer mogelijkheden biedt voor burgerparticipatie - is een dergelijk proces ook een ambitie van het landelijk IVN.

3.14 Werkgroep PR en Communicatie

IVN-NKL heeft een indrukwekkende lijst van werkgroepen, excursies en publieksactiviteiten. Dat vergt een goede interne en externe communicatie. Intern willen we elkaar op de hoogte houden over wat er bij de vereniging, regionaal of landelijk speelt en om van elkaar te leren. Ons gezicht naar buiten is belangrijk omdat wij kinderen en volwassenen willen aanzetten om te genieten van de natuur, wij willen vertellen over wat je ziet en willen inzicht geven hoe de mens en de natuur elkaar nodig hebben.

De werkgroep PR en Communicatie is in 2023 van start gegaan met als doelstelling interne en externe communicatie te stroomlijnen. In het december overleg met de coördinatoren zijn voorstellen gepresenteerd

gericht op een aansprekende nieuwsvoorziening en een optimalisering van onze presentatie naar de analoge en digitale media.

Een voorstel van de werkgroep is een tweedeling te maken in de berichtgeving aan de leden. Er komt een 'ledenbrief' met actuele en interessante onderwerpen en berichten. De frequentie is gekoppeld aan actualiteit. Voor de inhoud kan je denken aan cursussen of publieksdagen die binnenkort gaan plaatsvinden, aan een wijziging van een datum van een al aangekondigde activiteit, aan een oproep om deel te nemen aan of te helpen bij een activiteit. Daarnaast is er aandacht voor wat je meemaakt in en rondom de natuur, zoals blogs, want natuur is ook beleving. De huidige nieuwsbrief blijft bestaan maar zal gaan over zaken die op een wat langere termijn spelen, zoals een aankondiging van een jaarvergadering dan wel formele onderwerpen zoals statuten of formulieren. De frequentie zal daarom afnemen.

Een tweede voorstel behelst een optimalisering van de externe communicatie zodat wij een doeltreffende berichtgeving kunnen presenteren over onze activiteiten. Tekst en beeld van onze excursies, publieksactiviteiten en cursussen moeten leiden tot belangstelling bij onze doelgroepen en aanzetten tot deelneming. Onderzocht wordt of IVN-landelijk ons hierbij kan assisteren. Om onze doelgroepen en hun belangstelling nog beter in beeld te krijgen gaan we bij de deelnemers informeren wat de aanleiding is geweest om te participeren. Facebook blijft een geschikt kanaal als intermediair tussen onze activiteiten en het publiek.

In 2024 gaat de werkgroep de voorstellen uitwerken en concreet maken. Daarvoor is dringend versterking nodig omdat uitvoering meer menskracht vergt dan de huidige bezetting van drie leden.

3.15 Gezond Natuurwandelen

Elke donderdagmorgen vindt Gezondnatuurwandelen in Bergen plaats; de leeftijd is 50+. Er zijn vier IVN gidsen die afwisselend de wandeling en het thema bepalen. Per keer zijn er ca. 22 deelnemers; tijdens de wandeling vinden drie natuurmonumenten plaats. Na afloop van de wandeling wordt koffie gedronken. De deelnemers waarderen het wandelen ook vanwege het sociale aspect.

3.16 IVN-weekend

Het IVN-weekend vond in 2023 plaats van 1 t/m 3 september. De deelnemers verbleven in natuurvriendenhuis De Kleine Rug, aan de rand van de Biesbosch bij Dordrecht wat alleen met het pontje te bereiken is. Het weekend was zoals vanouds weer uitstekend georganiseerd, inhoudelijk goed opgezet en erg gezellig. Op vrijdagmiddag is het (schier)eiland verkent. Zaterdag was er een fietstocht naar het Biesboschcentrum Dordrecht. En vandaar met de fluisterboot een stuk Biesbosch verkennen. De schipper vertelde over het ontstaan van het gebied, het oogsten van de 'biezen' en het zware leven in die tijd. Zondag wandelden we in twee groepen over de Sint Jansplaat, elk met een gids van Staatsbosbeheer. Tijdens de wandeling vertelde de gids over het leven van de bevers in dit gebied. Na een geslaagd weekend ging men weer huiswaarts.

3.17 Bibliotheek

De bibliotheek met een grote schat aan natuurboeken, bevindt zich in gebouw Parnassia. Leden van IVN-NKL en KNNV kunnen hier na afspraak boeken lenen. In het begin van 2023 moest Hanneke Dam helaas om gezondheidsredenen stoppen met het beheer van de bibliotheek. Ze heeft dit vele jaren met grote toewijding gedaan. Joke Pruis heeft deze taak overgenomen. Er zijn in 2023 drie nieuwe boeken toegevoegd. In verband met de actualiteit is een nieuwe categorie boeken toegevoegd, namelijk klimaat

en duurzaamheid. Hoewel veel informatie digitaal wordt opgezocht, blijft het beheren en actueel houden van de collectie boeken van belang.

4. Vertrouwenscontactpersoon

De vertrouwenscontactpersoon (Joop Bons) kan melden dat er in 2023 geen berichten, klachten o.i.d. zijn binnengekomen die een oplossing zouden behoeven in het kader van de vertrouwenscontactpersoon.

5. Nawoord

Bovenstaande verslagen geven het brede scala aan activiteiten van de afdeling weer. Onze vereniging telt zo'n negentig enthousiaste leden die actief betrokken zijn bij het organiseren van activiteiten. Het ledenaantal, incl. huisgenootleden, schommelt de laatste jaren min of meer stabiel rond de 340 leden. In de verslagen komen maar enkele namen voor, maar de inzet van alle vrijwilligers is essentieel voor het succes van de vereniging. We waarderen de inzet van onze vrijwilligers dan ook enorm en zijn hen zeer erkentelijk voor het uitdragen van het doel van IVN: 'zoveel mogelijk mensen de natuur te laten beleven'.

Het bestuur van IVN Noord-Kennemerland:

Henk Groenewegen (voorzitter)

Heleen Dekhuijzen (penningmeester)

Walter Swagemakers (secretaris)

Allet Geertman (algemeen bestuurslid)

Arjen Geerling (algemeen bestuurslid)